PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ
CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO
MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI Warszawa, piątek 19 czerwca 1931 r. Nr. 138

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Germania 18.VI, omawiając obszernie projektowaną zmianę podziału administracyjnego w Polsce, pisze, iż zmiana ta „będzie ciosem dla mniejszości niemieckiej". Autor dowodzi, że powiększenie województw zachodnich przez przydzielenie do nich powiatów sąsiednich województw wpłynie na procentowe zmniejszenie się ludności niemieckiej w rozszerzonych województwach do połowy i więcej, tak, iż wojew. pomorskie liczyłoby tylko 7 proc. Niemców, a woj. poznańskie — jeszcze mniej.

Przyłączenie wojew. śląskiego do województwa krakowskiego byłoby możliwe dopiero po 1937 r. t. j. po wygaśnięciu konwencji genewskiej; w tak powiększonem województwie krakowskiem Niemcy stanowiliby tylko 7 proc. ludności. Autor podnosi, że w razie przyjęcia tych projektów polska propaganda uzyska nowe argumenty przeciwko niemieckiej mniejszości i wykazywać będzie jej znikome znaczenie. Autor wzywa, aby w Niemczech z największą pilnością śledzono te posunięcia polskie.

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Libausche Ztg. 15.VI, w art. wst., p. n. „Die polnische Frage" występuje energicznie w obronie zagrożonych interesów mniejszości narodowych na Łotwie. Dziennik wykazuje, że sprawa Polaków pow. iłuksztańskiego nie jest tylko sprawą polską, lecz sprawą wszystkich mniejszości narodowych; dalej dziennik pisze, że „heca antypolska" jest wynikiem nastrojów nacjonalistycznych i intryg politycznych, które w każdej chwili mogą równie dobrze dać się we znaki innym mniejszościom, wreszcie podkreśla, że cała procedura mianowania komisji sejmowej dla zbadania akcji polskiej w Letgalji, bez udziału w tej komisji reprezentanta mniejszości polskiej, jest bezprawiem i odbiera komisji nawet pozory bezstronności, pozatem niezgodne jest to z duchem konstytucji i z dotychczasową polityką łotewską.

Lietuvos Aidas 17.VI, w koresp. z Rygi zamieszcza doniesienie łotewskiego pisma „Socialdemokrats", wg. którego komisja sejmowa dla zbadania akcji polskiej w Letgalji ma zażądać na najbliższej sesji sejmu łotewskiego wydalenia z Łotwy wszystkich księży — Polaków, wmieszanych do akcji polonizacyjnej na Łotwie.

Lietuvos Žinios 17.VI, w koresp. z Rygi, omawiającej debaty w sejmie łotewskim nad budżetem państwa, podkreśla, że przedstawiciel socjaldemokratów łotewskich Kalninsz miał wypowiedzieć ostre przemówienie, w którem domagał się obniżenia budżetu wojskowego Łotwy o 6,7 milj. lit. Pozatem Kalninsz atakował rząd i wojskowe dowództwo łotewskie z powodu niezaproszenia Sowietów na uroczystości 10-lecia floty łotewskiej oraz z powodu zbyt wielkiego — jego zdaniem — uzależnienia się sztabu łotewskiego od polskiego sztabu głównego.

Lietuvos Žinios 17.VI, zamieszcza treść rezolucyj, uchwalonych na kowieńskiej konferencji przedstawicieli Związku akademików państw bałtyckich (SELL'u). Rezolucje podnoszą konieczność ścisłej współpracy akademików państw bałtyckich w dziedzinie prasowej, sportowej i kulturalnej. We wrześniu r. b. postanowiono urządzić w Rydze akademicką olimpjadę sportową państw bałtyckich; sprawę przyjęcia akademików Polaków do Związku odłożono do następnej konferencji przedstawicieli Związku, która ma się odbyć w Rydze w październiku r. b.

Rytas 17.VI, w koresp. z Rygi donosi, że na zebraniu przedstawicieli mniejszości litewskiej i białoruskiej, jakie odbyło się ostatnio w Rydze, osiągnięte zostało zasadniczo porozumienie w sprawie utworzenia wspólnego bloku wyborczego do sejmu łotewskiego. Przedstawiciel mniejszości białoruskiej Sacharow

miał podkreślić, że „litewscy Litwini i Białorusini wracają do tej współpracy, która istniała pomiędzy nimi w czasach dawniejszych".

Lietuvos Aidas 16.VI, omawia współpracę akademickiej młodzieży Łotwy i Litwy, studjującej w Wiedniu. Dzięki inicjatywie litewskiego stowarzyszenia akademickiego w Wiedniu został utworzony „Komitet współpracy litewsko-łotewskiej". Na pierwszem posiedzeniu komitetu był obecny poseł łotewski w Polsce Grosswalds, który miał podkreślić zadowolenie z powodu współpracy młodzieży dwuch pokrewnych i sąsiadujących z sobą krajów.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW. SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Deutsche Tageszeitung 18.VI, w art. wst. „Die Schleier fallen" omawia kryzys niemieckiej polityki zagranicznej i podnosi, że należy zerwać z dotychczasowym kursem „polityki pozorów", jaką się uprawia od czasów Lokarna. Autor dowodzi, że nie zdarzyło się w historji świata nic bardziej niesolidnego, jak to rzekome odzyskanie wówczas przez Niemcy swego stanowiska mocarstwowego. Dalej podnosi autor, że do niczego dobrego nie może doprowadzić także system zaciągania pożyczek dla spłacania odszkodowań.

Rząd Brüninga niczego nie zmienił w tych „zasadniczych błędach" polityki zagranicznej. Największym wrogiem niemieckiej polityki zagranicznej jest jej niezdecydowanie i uciekanie się do półśrodków. Zagranica już oddawna wzięła pod uwagę i uwzględnia w swoich rachunkach „falę narodową". Jest rzeczą nieuczciwą uprawiać politykę zagraniczną bez uwzględnienia tej fali.

Preus. Ztg. 15.VI, w art. p. n. „Die Agonie beginnt" omawią obecną sytuację polityczną w Niemczech i między innemi zaznacza, że nic się nie zmieni na lepsze o ile nie nastąpi zasadnicza zmiana systemu. Przy obecnym bowiem systemie czy to będzie Brüning I czy też Brüning II, sytuacja nie ulegnie poprawie.

News Chronicle 17.VI, omawia w art. wst. oświadczenie Castle'a, iż groźba katastrofy w Niemczech może zmusić Stany Zjednoczone do zrewidowania swego stosunku do kwestji długów wojennych i pisze, że oświadczenie to jest jedną z pomyślnych zapowiedzi pewnych ustępstw ze strony Ameryki, bez których trudno jest sobie wyobrazić jakąkolwiek ulgę okazaną Niemcom w sprawie odszkodowań wojennych. Sprawa długów wojennych — pisze autor — jest tylko jedną z tych trudności i niebezpieczeństw, jakie w danej chwili grożą Europie. Z ogólnej sytuacji ekonomicznej wyłaniają się dwie zasadnicze sprawy, jedna o charakterze politycznym, a druga ekonomicznym. Problematy polityczne koncentrują się około kontrowersji, wywołanej projektem unji celnej austro - niemieckiej. Kwestje ekonomiczne obracają się dokoła ciężkiej sytuacji gospodarczej, w jakiej znajduje się wiele państw europejskich. Dla rozwiązania tych zagadnień powołała Liga Narodów szereg komitetów, od których zależy cała przyszłość Europy.

SYTUACJA POLITYCZNA W AUSTRJI.

Le Journal 17.VI, w art. St. Brice'a omawia kryzys gabinetu w Austrji i twierdzi, że pangermaniści byliby już dawno spowodowali upadek rządu, gdyby nie chęć utrzymania przy władzy Schobera zaangażowanego w umowie austrjacko - niemieckiej. W obecnej chwili najważniejszą rzeczą dla Austrji jest otrzymanie pomocy finansowej, gdyż inaczej bankructwo jest nieuniknione. Zagranica pospieszyła Austrji z pomocą, mimo prowokacji anschlussowej i udzieliła jej pożyczki w wysokości 200 miljonów szylingów, co jednak nie tylko nie zażegnało kryzysu, lecz uwydatniło jego wzrost. Austrja będzie musiała zastosować najsurowsze środki oszczędności i stworzyć mocny rząd. Osobistością niezbędną do zgrupowania koło siebie tego mocnego rządu, jest — zdaniem St. Brice'a — prałat Seipel, który już raz uratował Austrję. Ponieważ jednak wszelki rząd musi zapewnić sobie większość i porozumienie partyj, co jest trudne do osiągnięcia w Austrji, to da się chyba przewidzieć dyktatura prałata Seipla.

L'Echo de Paris 18.VI, w art. Pertinaxa omawia sprawę układów rządu austrjackiego z wierzycielami Kreditanstalt i podpisanie przez rząd, który ustąpił, odnośnej umowy, przyczem zwraca uwagę, że sprzeciwiał się żądaniom wierzycieli minister spraw wewnętrznych, członek partji narodowo - gospodarczej (Schobera). Pozwalałoby to przypuszczać, że „autor protokułu austrjacko - niemieckiego rozmyślnie uprawia politykę bankructwa, gdyż okazało się już dawno, że niemieckie banki nie są w stanie przyjść Austrji z pomocą". W obecnej chwili najważniejszą rzeczą jest, czy Austrja, po podpisaniu umowy z Kinderslay'em i Gannonem, zaniecha Anschlussu. W każdym razie dyplomacja francuska powinna wykorzystać moment. Austrja jest obecnie pozostawiona sama sobie i walczy z deficytem we wszystkich dziedzinach życia gospodarczgo, a przydzielenie jej kontrolera zagranicznego jest kwestją czasu. Wszystko zależy od tego, czy kontroler ów zotanie wyznaczony przez Ligę Narodów, czy też przez Niemcy.

MOCARSTWA A ZSRR. SYTUACJA POLITYCZNA W ZSRR.

Journal de Genève 18.VI, omawia sprawę handlu państw kapitalistycznych z Rosją sowiecką i twierdzi, że wszystko, co stwarza możliwe dojście do skutku „piatiletki", jest w rezultacie szkodliwe dla świata kapitalistycznego, gdyż prowadzi do rewolucji światowej w duchu bolszewizmu. Niestety, albo sobie świat kapitalistyczny nie zdaje z tego sprawy, albo też nie chce widzieć niebezpieczeństwa. Dziennik zwraca uwagę na memorjał prezesa izby handlowo-przemysłowej w Tallinie, przedłożony do rozpatrzenia Międzynarodowej Izbie Handlowej. W memorjale tym autor (Joachim Pukh) wskazując na to, że monopol handlu w sowieckiej Rosji pociągnął za sobą wysoce niepożądaną łączność interesów gospodarczych z politycznemi, proponuje oprzeć stosunki handlowe z Sowietami na zasadzie kompletnej równości i wzajemności traktowania, co dotychczas nie było

uwzględniane. Celem ujednostajnienia stosunków handlowych świata kapitalistycznego z Sowietami należy przyjąć następujące zasady: 1) zniesienie prerogatyw, z jakich korzystają obecnie przedstawicielstwa handlowe sowieckie; 2) dopuszczanie towarów sowieckich na rynki światowe jedynie drogą handlu zagranicznego, celem przeszkodzenia Sowietom w uprawianiu handlu wewnętrznego na terytorjum obcem i inwestowania tam sowieckich kapitałów, 3) reglamentacja prawa osiedlania się, oparta na zasadzie wzajemności. Celem ułatwienia wprowadzenia w życie tych zasad, należy stworzyć odpowiednie biuro informacyjne przy jednej z międzynarodowych organizacyj gospodarczych.

Krasnaja Gazieta 14.VI, w przeglądzie polityki zagranicznej omawia znaczenie rokowań sowiecko-francuskich. Sytuacja finansowa Niemiec, zdaniem ekonomistów burżuazyjnych polepszyłaby się, gdyby niemiecki handel zewnętrzny znalazł nowe rynki. Jedynym krajem zdolnym do wykonywania zakupów towarów niemieckich jest Z. S. R. R. Jednakowoż rynek sowiecki wymaga długoterminowych kredytów, a Niemcy nie posiadają kapitałów. Dlatego też powstał projekt wielkiej pożyczki międzynarodowej dla Niemiec. Jednakowoż burżuazja francuska, która jedyna tylko w Europie posiada kapitały, przeszkodziła temu projektowi, gdyż sama chce wykorzystać sytuację i nawiązać bezpośrednie stosunki handlowe z Z. S. R. R. W ten sposób Niemcy nie mogą liczyć na życzliwy stosunek bankierów francuskich do projektu pożyczki celem finansowania handlu z Sowietami.

Trybuna Radziecka 13.VI, donosi, że prezydjum CIK'a republiki ukraińskiej opracowało wyniki pracy w dziedzinie likwidacji niepiśmienności na Ukrainie w roku szkolnym 1930-31. Nauki pobierało ponad 3 i pół miljona niepiśmiennych i małopiśmiennych. Z ogłoszonego zestawienia wynika jednak, że likwidacja analfabetyzmu na Ukrainie napotyka na poważne trudności. W całym szeregu rejonów plan likwidacji analfabetyzmu został wykonany zaledwie w 25 proc. Zwłaszcza w rejonach przemysłowych, przedewszystkiem w zagłębiu Donieckiem, likwidacja analfabetyzmu pozostawia wiele do życzenia. Pismo stwierdza, że dokoła sprawy likwidacji niepiśmienności toczyła się ostra walka klasowa. Nie mało było wypadków wrogiego sprzeciwu ze strony włościan („kułaków"). W wielu rejonach wprowadzono nie tylko ukrytą, lecz i otwartą agitację przeciwko zabiegom władz.

SYTUACJA POLITYCZNA W ANGLJI.

The Morning Post 17.VI, omawiając w art. wst. zlikwidowanie konfliktu pomiędzy liberałami a labourzystami z powodu podatku gruntowego pisze, że obie strony pogodziły się wobec widma wyborów powszechnych.

News Chronicle 17.VI, pisze w art. wst., że zlikwidowanie konfliktu z powodu podatku gruntowego jest dowodem zdrowego rozsądku ze strony rządu jak również i ze strony liberałów, tembardziej, że w obu obozach zdawano sobie sprawę z niemożliwości przeprowadzenia podwójnego podatku gruntowego. Ujemną stroną całej tej sprawy jest to, że triumf zdrowego rozsądku został osiągnięty za cenę niepotrzebnego hałasu.

The Times 17.VI, pisze w art. wst., iż „kryzys" polityczny, wywołany nowym podatkiem gruntowym został zlikwidowany dzięki temu, że liberałowie odstąpili nieco od swych zasad a rząd zrzekł się pewnej części dochodów. Ustępstwo rządu autor określa jako odstąpienie od zasad, które stanowią podstawę systemu opodatkowania. Rezultatem tych ustępstw będzie zmniejszenie się wpływów podatkowych do tego stopnia, że trzeba będzie wprowadzić nowe podatki albo podnieść wysokość istniejących już podatków, i że poczynienie wyjątków w systemie podatkowym podważy zasadę wygłoszoną przez Snowdena, iż system podatkowy nie powinien dopuszczać żadnych wyjątków. Metoda ta, zdaniem autora, może stać się niebezpieczną bronią.

SPRAWA ROZBROJENIA

O Seculo 14.VI, zamieszcza na czele pisma art. P. Painlevé „Zbrojenia Europy". Autor stwierdza, że powstał w Europie po wojnie obóz państw zadowolonych i obóz niezadowolonych. Państwa zadowolone muszą się zabezpieczyć zapomocą silnego wojska przeciw ewentualnemu napadowi, którego miejsca ani czasu nie znają. Natomiast państwom niezadowolonym nic nie grozi. Do pierwszej grupy należy Francja, która na dwóch frontach jest zagrożona, a jej stolica będąca ośrodkiem całego życia narodowego jest tylko o 120 km. oddalona od zagrożonej granicy. Mimo to dała Francja dowody, że pragnie rozbrojenia, skoro ograniczyła czas służby wojskowej do 1 roku; a po odjęciu 190.000 wojska, które z trudem utrzymuje porządek w kolonjach, ma Francja 350.000 żołnierzy, podczas gdy w r. 1914 miała 750.000. Trzeba pamiętać — pisze autor, — że Francja jest w położeniu gorszem niż np. Stany Zjednoczone A. P., które nie są tak zagrożone jak Francja. Złudne jest przypuszczenie, że bezpieczeństwo da się osiągnąć zapomocą ogólnego rozbrojenia. Gdyby cała Europa się rozbroiła, wtedy państwo mające potężny przemysł chemiczny i wielkie lotnictwo mogłoby napaść, kogoby chciało, wiedząc, że wśród rozbrojonych ono jest najsilniejsze. Ogólne rozbrojenie więc mogłoby ułatwić napad. Jedynym sposobem przyspieszenia ogólnego ograniczenia zbrojeń byłoby przeciwstawienie napastnikowi jednolitego frontu wszystkich państw, wiernych swoim zobowiązaniom.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Rytas 17.VI, w obsz. art. wst. omawia kwestje małżeństw mieszanych na Litwie, przyczem zaznacza, że mężowie, zajmujący częstokroć najwyższe stanowiska na Litwie, ulegają żonom Rosjankom, Żydówkom i Polkom, nie uznającym przeważnie narodu litewskiego i mowy litewskiej, wpływającym na swych mężów w kierunku udzielania posad rządowych cudzoziemcom. Dziennik podkreśla, że szczególnie Rosjanki uparcie trzymają się swej mowy ojczystej i oburzają się jeśli na zebraniach, w których biorą udział — jako żony wyższych urzędników litewskich — znajdzie się ktoś, kto zacznie przemawiać w jęz. litewskim.

Druk. „Kadra", Warszawa Długa 50, tel. 786-30.

Drukowano na prawach rękopisu.